Hbo-studievaardigheden

BESCHRIJVINGEN VAN VAARDIGHEDEN EN OEFENMATERIAAL

Inhoud

Hbo-studievaardigheden 3
Plannen en zelfstandig werken 4
Teksten lezen en leren 9
Informatie zoeken en verwerken 13
Onderzoeken 21
Analyseren 25
Samenwerken 32
ICT inzetten 35
Presenteren 40
Verslagen maken 44
Reflecteren 47

Hbo-studievaardigheden

Dit document is bedoeld om docenten te ondersteunen bij het generieke keuzedeel ‘Voorbereiding hbo’. Tien studievaardigheden die relevant zijn voor studenten die van het mbo naar het hbo willen doorstromen komen aan bod.
Bij elke studievaardigheid wordt een korte omschrijving gegeven en wordt de vaardigheid in een aantal deelvaardigheden uitgelegd, waarbij studenten kunnen aangeven hoe goed ze deze beheersen en aan welke deelvaardigheden ze willen gaan werken.
Het grootste deel van het document bestaat uit verwijzingen naar open beschikbaar online oefenmateriaal voor de verschillende vaardigheden, met korte beschrijvingen. Het materiaal loopt uiteen van korte YouTube-filmpjes tot uitgebreidere lessen en opdrachten. Het document is gemaakt als een voorraadmagazijn waar docenten en studenten de onderdelen uit kunnen gebruiken die voor hen nuttig zijn.
Inhoudelijk uitgangspunt zijn de studievaardigheden voor doorstroom van mbo naar hbo die zijn beschreven in deze brochure en aan bod komen op de website bekijkjetoekomstnu.nl.

Dit document is opgesteld door een samenwerkingsverband van ROC Nijmegen, RijnIJssel, ROC A12, Graafschap College, HAN University of Applied Sciences, Oberon en KBA Nijmegen.

Vragen of suggesties? Neem contact op met Bianca Leest (b.leest@kbanijmegen.nl).

Hbo-studievaardigheid: Plannen en zelfstandig werken

Ik oefen met het maken van, en het werken met een planning van mijn werkzaamheden

Vaardigheden

Ik realiseer me dat het voor het hbo nodig is dat ik …	**Hoe goed ben ik hier nu in?** Geef in deze kolom aan elke vaardigheid een cijfer van 1-10	**Ik wil nu vooral werken aan….** Zet in deze kolom een kruisje achter deze vaardigheid
(1) ik mijn werkzaamheden kan inventariseren en een opdracht kan opdelen in verschillende taken; (2) ik verschillende technieken beheers die behulpzaam zijn bij het plannen; (3) Ik werk volgens een planning om te zorgen dat ik mijn studieopdrachten binnen de daarvoor gestelde tijd kan opleveren, waarbij ik zo nodig mijn planning aanpas aan veranderende omstandigheden		

Oefenmateriaal

Vaardigheid	(1) werkzaamheden inventariseren en een opdracht opdelen in verschillende taken; (2) beheersen van verschillende technieken die behulpzaam zijn bij het plannen; (3) planning maken
Inhoud/ Uitleg	Arrangement studievaardigheden; Jack Bil d.d. 2019-09-02; gepubliceerd op Wikiwijs. https://maken.wikiwijs.nl/146967/HBO_studievaardigheden#!page-colofon Inhoud: Beschrijving van 2 lessen over plannen. In les 1 maakt de student een overzicht van zijn activiteiten en een inventarisatie van de toetsen met toetsdata, en een inschatting van de benodigde studie-uren. In les 2 maakt de student kennis met verschillende manieren van plannen. Vervolgens plant de student zijn studie-uren in met behulp van een zelf gekozen planningsinstrument.
Materiaal	Individuele opdrachten met 2 video's,
Tijd	Alle genoemde onderdelen samen ongeveer 2 uur

Vaardigheid	(1) werkzaamheden inventariseren en een opdracht opdelen in verschillende taken; (2) beheersen van verschillende technieken die behulpzaam zijn bij het plannen; (3) planning maken en werken volgens een planning;
Uitleg	Verschillende werkvormen, oefeningen en kennisgevingen, die naar gelang en los van elkaar in gezet kunnen worden, bij specifieke problemen bij plannen en organiseren in **een projectgroep** in drie thema's. Dit zogenaamde "handelingsadvies" is gepubliceerd op https://maken.wikiwijs.nl/userfiles/47344037b2896d76929f404a20828086635a9419.pdf De volgende opdrachten zijn vooral bruikbaar: **A. Werkverdelen**; in opdracht 1 leren de studenten met behulp van een stappenplan een project of opdracht van school in afzonderlijke taken te verdelen, een tijdsinschatting te maken per onderdeel, een planning te maken en deze uit te voeren; **B. Tijd inschatten**; in opdracht 1 en 2 van het thema tijd inschatten leren studenten een reële tijdsinschatting te maken van deeltaken; opdracht 2 maakt daarbij gebruik van de app Scrum Poker Cards

	C. Prioriteiten stellen; In opdracht 1 maken de studenten kennis met de tijdmanagement kwadrant van Covey . De opdracht is er op gericht studenten meer bewust te laten worden wat het verschil is tussen belangrijke en onbelangrijke, urgente en niet urgente taken
Materiaal	Individuele en groepsopdrachten
Tijd	A1 planning en werkverdeling maken (eenmalig 1-2 uur), A2 en A3 doorlopend B1 ongeveer 30 minuten B2 30-60 minuten (Scrum Poker) B3 30-60 minuten (tijdmanagement kwadrant)

Vaardigheid	(1) werkzaamheden inventariseren en een opdracht opdelen in verschillende taken; (2) beheersen van verschillende technieken die behulpzaam zijn bij het plannen; (3) planning maken en werken volgens een planning;
Uitleg	Uitleg over de prioriteitenmatrix van Eisenhower(Covey) met 1 opdracht; Opgenomen in: *Prioriteiten stellen*; Marikee van Oosterhout, z.d. http://www.carrieretijger.nl/functioneren/professionele-vaardigheden/eigen-werk-organiseren/prioriteiten-stellen Korte uitleg over het model en een opdracht over het maken van een planning aan de hand van dit model. Maak elke dag of elke week een overzicht met alle werkzaamheden die je moet doen. Stel jezelf bij elke taak twee vragen: Is het belangrijk? En: is het urgent? Plaats de taak vervolgens in het bijbehorende kwadrant. Maak een planning voor je werkzaamheden. Werk de klussen een voor een af en probeer niet vier dingen tegelijk te doen.
Materiaal	Theorie en individuele opdracht
Tijd	Ongeveer 60 minuten (uitleg over model geven/lezen + opdracht maken)

Vaardigheid	Planning maken
Uitleg	Deze video bevat 7 stappen voor het maken van een planning https://youtu.be/1MPihfgRqhQ Dit filmpje is onderdeel van het lesmateriaal voor studievaardigheden van Tumult. Zie https://www.tumult.nl/
Materiaal	Video / theorie
Tijd	2:48 minuten

Vaardigheid	(1) werkzaamheden inventariseren en een opdracht opdelen in verschillende taken; (2) beheersen van verschillende technieken die behulpzaam zijn bij het plannen; (3) planning maken en werken volgens een planning;
Uitleg	Dit Theorieboekje over plannen is geschreven voor leerlingen in het voorgezet onderwijs, maar is zeker ook bruikbaar voor alle leerlingen die willen leren plannen: *Plannen doe je zo; plannen en organiseren in het voortgezet onderwijs. Jacqueline Saalmink* In zijn geheel te downloaden via https://talentstimuleren.nl/?file=6504&m=1475489519&action=file.download In het eerste hoofdstuk vind je een overzicht van hulpmiddelen die je kunt gebruiken bij het maken van een goede planning. Het plannen zelf wordt uitgelegd in hoofdstuk twee volgens een stappenplan. Na het lezen van deze hoofdstukken kies je welke hulpmiddelen het beste bij jou passen. Tot slot wordt uitgelegd hoe je reflecteert op het werken met een planning.
Materiaal	Tekst / theorie
Tijd	Gehele boekje: 27 pagina's

Vaardigheid	(2) beheersen van verschillende technieken die behulpzaam zijn bij het plannen;
Uitleg	Dit artikel bevat een overzicht van verschillende apps die behulpzaam zijn bij het plannen: Reneé Conradi; 26 april 2016; *Planning en timemanagement*; gepubliceerd op https://www.onderwijsvanmorgen.nl/favoriete-educatieve-apps-planning-en-timemanagement/ In dit artikel worden de apps Todoist, Pomodore Time, Timely en Freedom beschreven.
Materiaal	Tekst / theorie
Tijd	nvt

Vaardigheid	(1) werkzaamheden inventariseren en een opdracht opdelen in verschillende taken; (2) beheersen van verschillende technieken die behulpzaam zijn bij het plannen; (3) planning maken en werken volgens een planning;
Uitleg	Verschillende lesideeën over plannen , geplaatst op Eduapp. Eduapp is een kennisplatform over educatieve apps, met verschillende lesideeën voor in de klas en tips voor thuis. Op Eduapp plaatste docent Martine Vermet enkele tips en links over plannen. 'Met dit lesidee kunnen leerlingen aan de slag om hun rooster, huiswerk en andere activiteiten (sport, hobby, bijbaantje e.d.) in te voeren met behulp van een van de genoemde apps. Je kunt ze als opdracht meegeven dit een week bij te houden zodat ze echt kunnen ervaren of het een handig hulpmiddel voor ze is.' Op Eduapp.nl staat een volledige lesidee en de bijbehorende url's en filmpjes. Het gebruik van Eduapp is niet gratis.
Materiaal	Theorie /opdrachten
Tijd	nvt

Hbo-studievaardigheid: Teksten lezen en leren

Ik maak kennis met het zelfstandig lezen en bestuderen van langere teksten, in kortere tijd, soms in het Engels (bijv. een boek of delen van een boek).

Vaardigheden

Ik realiseer me dat het voor het hbo nodig is dat ik …	**Hoe goed ben ik hier nu in?** Geef in deze kolom aan elke vaardigheid een cijfer van 1-10	**Ik wil nu vooral werken aan….** Zet in deze kolom een kruisje achter deze vaardigheid
(1) meerdere hoofdstukken of boeken zelfstandig kan lezen voor een toets een opdracht. (2) voor mezelf een manier moet hebben om de belangrijkste informatie uit een lange tekst te halen, bijvoorbeeld door • hoofdzaken en sleutelwoorden in teksten te onderstrepen of markeren; • een samenvatting, schema, tabel of mindmap van een tekst te maken. (3) verbanden kan leggen tussen de verschillende onderdelen van een tekst. (4) voorbeelden kan bedenken over de stof en de stof verbinden met de kennis die ik al heb. (5) vragen kan maken over de tekst om mezelf te kunnen overhoren. (6) ik Engelse teksten kan lezen en begrijpen.		

Oefenmateriaal

Vaardigheid	(1) Zelfstandig lezen van een langere tekst (2) Verbanden leggen tussen de verschillende onderdelen van een tekst
Uitleg	Deze pagina van Wikiwijs gaat uitgebreid in op begrijpend lezen op mbo-4 niveau (3F) met een diagnostische toets, video en een reeks opdrachten. Hieronder wordt een selectie van onderdelen voorgesteld. Ga naar deze website: https://maken.wikiwijs.nl/76958/Begrijpend_lezen_3F#!page-1952315 Doe de volgende onderdelen: • Inleiding • Diagnostische toets • Hoe nu verder? • Theorie (filmpje) • Basisniveau begrijpend lezen • Afsluiting
Materiaal	Individuele opdrachten, video, theorie
Tijd	Alle genoemde onderdelen samen ongeveer een dagdeel

Vaardigheid	(1) Zelfstandig lezen van een langere tekst
Uitleg	In deze korte video leer je meer over leesstrategieën: oriënterend, intensief en studerend lezen. https://www.youtube.com/watch?v=15GySyrXDo4
Materiaal	Video /theorie
Tijd	3.13 minuten

Vaardigheid	(2) Belangrijke informatie uit een tekst halen, samenvatten
Uitleg	Een korte video over samenvatten van Tumult.nl https://www.youtube.com/watch?v=8C7Anx2Eh1U
Materiaal	Video / theorie
Tijd	2.06 minuten

Vaardigheid	(2) Belangrijke informatie uit een tekst halen, samenvatten
Uitleg	Uitgebreidere algemene video met uitleg over samenvatten, van biologiedocent Joost (toepasbaar op alle vakgebieden) https://www.youtube.com/watch?v=VTBQkvqPG5I
Materiaal	Video / theorie
Tijd	9.10 minuten

Vaardigheid	(2) Belangrijke informatie uit een tekst halen, samenvatten
Uitleg	Overzicht van één webpagina met stappen en tips op een rijtje om samenvatting te maken (voor het voortgezet onderwijs). https://leerweetjes.wordpress.com/voortgezet-onderwijs/studievaardigheden/samenvatting-maken/
Materiaal	Tekst / theorie
Tijd	5-10 minuten leestijd

Vaardigheid	(2) Belangrijke informatie uit een tekst halen, samenvatten
Uitleg	Website van het taaladviespunt van de HvA en Uva, met een pagina waarop verschillende vormen van samenvatten worden uitgelegd: mindmaps, samenvatten per alinea en kolommenschema Bij elke vorm kan doorgeklikt worden naar een pagina met meer uitleg. https://taalwinkel.nl/category/studievaardigheden/samenvatten-studievaardigheden/
Materiaal	Tekst / theorie
Tijd	± 15 minuten leestijd

Vaardigheid	(2) Belangrijke informatie uit een tekst halen, samenvatten
Uitleg	Samenvatting maken: Zoek een boek (in de bibliotheek) over een onderwerp dat je interessant vindt, bijvoorbeeld omdat het onderwerp past bij je opleiding of een hobby. Het gaat om een informatief boek, niet een roman, biografie of verhaal. Kies een of meer hoofdstukken (totaal ongeveer 15 pagina's). Maak daarvan een samenvatting van maximaal twee pagina's.
Materiaal	Individuele opdracht
Tijd	1-2 dagdelen

Hbo-studievaardigheid: Informatie zoeken en verwerken

Ik maak kennis met het zoeken, selecteren en analyseren van informatie t.b.v. studie en toepassen in een nieuwe situatie. Je kunt duidelijk omschrijven waarover deze informatie gaat en wat je ermee wilt zeggen. Je kunt aangeven in welke mate de informatie van toepassing is op nieuwe situaties.

Vaardigheden

Ik realiseer me dat het voor het hbo nodig is dat ik …	**Hoe goed ben ik hier nu in?** Geef in deze kolom aan elke vaardigheid een cijfer van 1-10	**Ik wil nu vooral werken aan….** Zet in deze kolom een kruisje achter deze vaardigheid
(1) aantekeningen maak tijdens een college. (2) informatie gebruik en vergelijk van internet, boeken, artikelen, personen, colleges e.d. (3) de betrouwbaarheid inschat van informatiebronnen. (4) vooraf bedenk en formuleer wat ik wil weten. (5) eerst hoofd- en dan bijzaken onderzoek. (6) belangrijke informatie uit boeken, internetbronnen, gesprekken, colleges, discussies e.d. haal. (7) informatie orden op basis van belangrijkheid, samenhang en betrouwbaarheid. (8) een overzicht bijhoud van geraadpleegde bronnen, zodat ik ze later weer kan terugvinden.		

Oefenmateriaal

Vaardigheid	(1) Aantekeningen maken tijdens een college.
Uitleg	Een filmpje over het maken van aantekeningen van een hoorcollege met een laptop. Heb je nog nooit aantekeningen gemaakt met een laptop, dan is dit een goede start. Ga hiervoor naar de volgende website: https://www.youtube.com/watch?v=UcvztphvBNk
Materiaal	Individueel, video
Tijd	9.14 minuten

Vaardigheid	(1) Aantekeningen maken tijdens een college.
Uitleg	Vier tips voor het maken van aantekeningen tijdens een college: Powerpoint doornemen. Neem voor je naar college gaat de PowerPoints (indien beschikbaar) door. Geen Powerpoint voor handen? Kijk dan of er in de cursushandleiding informatie te vinden is over de inhoud van het college. Als je van tevoren weet wat er aan de orde komt, kun je gerichter luisteren en blijft belangrijke informatie beter hangen. Conclusie vastleggen. Leg conclusies vast i.p.v. feitjes. Aan het letterlijk vastleggen van wat de docent zegt heb je weinig. Het gaat erom dat je inzicht hebt in de stof. Pijlen en kleuren gebruiken. Maak verbanden inzichtelijk. Gebruik pijlen en kleuren. Op die manier ben je al aan het leren tijdens het college. Scheelt weer tijd achteraf! Aantekeningen doornemen. Neem na afloop van het college je aantekeningen door. 10 minuten kan genoeg zijn. Orden je aantekeningen, kijk of je alles begrijpt en welke dingen je thuis nog moet uitzoeken. Zo blijft het geleerde beter hangen en kun je op strategische wijze je studieboeken doornemen. Deze tips vind je ook in de volgende video (Engelstalig): https://www.youtube.com/watch?v=UAhRf3U50lM
Materiaal	Individueel, Video
Tijd	5.08 minuten

Vaardigheid	(1) Aantekeningen maken tijdens een college.
Uitleg	Je heb nu vaak te maken met online college. Dit filmpje gaat over het maken van aantekeningen van een online college. Je voorbereiding, het maken van de aantekeningen en de nazorg. Ga hiervoor naar de volgende website: https://www.youtube.com/watch?v=W_Tj51BEB-o
Materiaal	Individueel, Video
Tijd	2.21 minuten

Vaardigheid	(2) Informatie gebruiken en vergelijken van internet, boeken, artikelen, personen, colleges e.d.
Uitleg	Een filmpje dat het verschil tussen Google en de mediatheek vanwege betrouwbaarheid duidelijk maakt. Ga hiervoor naar de volgende website: https://www.youtube.com/watch?v=XbTVy4kobFs
Materiaal	Individueel, Video
Tijd	2.51 minuten

Vaardigheid	(3) Informatie gebruiken en vergelijken van internet, boeken, artikelen, personen, colleges e.d.
Uitleg	Een link naar verschillende vrij toegankelijke zoeksystemen en databases vanuit de site van de KB Nationale Bibliotheek. De link is: https://www.kb.nl/bronnen-zoekwijzers/vrij-toegankelijke-wetenschappelijke-publicaties-vinden/tips-vrije-toegankelijke-versie-vinden
Materiaal	Individueel, Link naar open assess
Tijd	n.v.t.

Vaardigheid	(2) Informatie gebruiken en vergelijken van internet, boeken, artikelen, personen, colleges e.d.

Uitleg	In deze korte videoreeks van Scribbr leer hoe je informatie gebruikt in je opdracht:
	Wat is plagiaat en hoe voorkom je het?:
	https://www.youtube.com/watch?v=6Mwdxn2pq9w;
	De 10 meest voorkomende vormen van plagiaat:
	https://www.youtube.com/watch?v=IOk73M3kqBs;
	Wat is citeren en hoe werkt het: https://www.youtube.com/watch?v=4kHwOY4pJ0o;
	Wat is parafraseren en hoe werkt het in 5 stappen?:
	https://www.youtube.com/watch?v=wAJ5pr-4N9U.

Materiaal	Individueel, Video's en theorie
Tijd	2.47 + 4.20 + 3.28 + 3.02 minuten

Vaardigheid	(2) Informatie gebruiken en vergelijken van internet, boeken, artikelen, personen, colleges e.d.
Uitleg	Heb je een boek of artikel gevonden zorg er dan voor dat je de tekst snel doorleest en verwerkt. Je kunt hiervoor de SQ3R methode gebruiken. Hiervoor is een template ontwikkeld waarmee jezelf aan de slag kunt. Nadere informatie vind je ook op de website: https://www.toolshero.nl/persoonlijke-ontwikkeling/sq3r-methode/
Materiaal	Individueel, Template SQ3R
Tijd	Afhankelijk van het boek en artikel waarvoor je de template toepast.

Vaardigheid	(3) Inschatten van de betrouwbaarheid van informatiebronnen. (7) Informatie ordenen op basis van belangrijkheid, samenhang en betrouwbaarheid.
Uitleg	In deze korte video leer je de betrouwbaarheid en relevantie van bronnen beoordelen: Eerst leer je kritisch te kijken naar de informatie op het internet; daarna hoe je de betrouwbaarheid checkt en de relevantie en actualiteit. Ga hiervoor naar: https://www.youtube.com/watch?v=WYjXlq01Q98&feature=youtu.be
Materiaal	Individueel, Video en theorie
Tijd	1.49 minuten

Vaardigheid	(3) Inschatten van de betrouwbaarheid van informatiebronnen.
Uitleg	In deze korte video van de HAN leer je hoe je een website op kwaliteit, echtheid en betrouwbaarheid kunt beoordelen. Je krijgt hiervoor 8 tips. Ga hiervoor naar: https://www.youtube.com/watch?v=8I6WCr_KsvU&feature=youtu.be
Materiaal	Individueel, Video
Tijd	4.57 minuten

Vaardigheid	(3) Inschatten van de betrouwbaarheid van informatiebronnen
Uitleg	Gebruik je internet als informatiebron? Gebruik dan bij beoordeling van elke bron in elk geval de volgende checklist. Deze is te vinden en te gebruiken via de volgende website: https://www.webdetective.nl/checklist
Materiaal	Individueel, Invulbare website
Tijd	Circa 5 minuten.

Vaardigheid	(4) Vooraf bedenken en formuleren wat ik wil weten. (5) Eerst hoofd- en dan bijzaken onderzoeken. (6) Belangrijke informatie halen uit boeken, internetbronnen, gesprekken, colleges, discussies e.d.
Uitleg	In deze korte video leer je vooraf bedenken wat je wilt gaan zoeken op internet: eerst ga je op zoek naar je hoofdzaak en zoek je naar synoniemen ofwel slim zoeken; daarna zoek je specifieker en ook naar informatie over deelonderwerpen/bijzaken; je leert gebruik te maken van zoektermen OR en AND. Ga hiervoor naar: https://www.youtube.com/watch?v=Xa-g_Og_6zc
Materiaal	Individueel, Video en theorie
Tijd	3.10 minuten

Vaardigheid	(4) Vooraf bedenken en formuleren wat ik wil weten. (5) Eerst hoofd- en dan bijzaken onderzoeken. (6) Belangrijke informatie halen uit boeken, internetbronnen, gesprekken, colleges, discussies e.d.
Uitleg	In deze korte video leer je gebruik maken van Google Scholar: eerst leer je het verschil tussen Google en Google Scholar; daarna gebruik te maken van slim zoeken en daarna geavanceerd zoeken. Binnen Scholar kun je info vinden vanuit verschillende bibliotheken. Scholar is ook handig voor het gebruik van APA. Onder de teksten in Scholar vind je (1) “ met een verwijzing naar de bronvermelding in (2) APA-stijl. *1 Artikel via Google Scholar* Video over gebruik van Google Scholar: https://www.youtube.com/watch?v=5y_PKGiZ6Kg Het laatste onderdeel van de video dat gaat over “meer bronnen” EN ”referentiemanager” , vanaf 2.05 minuten, is niet erg bruikbaar.
Materiaal	Individueel, Video en theorie
Tijd	2.05 minuten (laatste deel niet gebruiken)

Vaardigheid	(7) Informatie ordenen op basis van belangrijkheid, samenhang en betrouwbaarheid.
Uitleg	In deze korte vimeo-video, le er je de relevantie en betrouwbaarheid van bronnen beoordelen: Ga hiervoor naar: https://vimeo.com/183011207
Materiaal	Individueel, Video
Tijd	2.21 minuten

Vaardigheid	(8) Een overzicht bijhouden van geraadpleegde bronnen, zodat ik ze later weer kan terugvinden.
Uitleg	In deze korte video leer je gebruik maken van Bronvermeldingen met APA: eerst gaat het over het samenstellen van bronvermeldingen met APA; daarna over het verwerken van teksten van ander in je verslag met citeren en parafaseren en APA; als laatste gaat het over het samenstellen van een referentielijst ofwel bronvermeldingen. Ga hiervoor naar de volgende website: https://www.youtube.com/watch?v=xW-HFSOmXaA
Materiaal	Individueel, Video en theorie
Tijd	3.35 minuten

Zie verder ook de vaardigheid ‘verslagen maken’

Vaardigheid	(8) Een overzicht bijhoud van geraadpleegde bronnen, zodat ik ze later weer kan terugvinden.
Uitleg	In deze video wordt uitgelegd: bronvermeldingen opnemen en toevoegen in Word; bronnenlijst wijzigen en toevoegen in Word. Ga hiervoor naar: https://www.youtube.com/watch?v=kFzyKAmDcls
Materiaal	Individueel, Video
Tijd	4.25 minuten

Vaardigheid	(2) Informatie gebruiken en vergelijken van internet, boeken, artikelen, personen, colleges e.d. (3) De betrouwbaarheid inschatten van informatiebronnen. (4) Vooraf bedenken en formuleren wat ik wil weten. (5) Eerst hoofd- en dan bijzaken onderzoeken. (6) Belangrijke informatie halen uit boeken, internetbronnen, gesprekken, colleges, discussies e.d. (7) Informatie ordenen op basis van belangrijkheid, samenhang en betrouwbaarheid.
Uitleg	De brochure benoemt de vijf normen om te beoordelen of de student informatievaardig is conform de eisen van het hbo (zwak, onvoldoende, voldoende, goed). De lijst met normen staat op bladzijde 5. Op de volgende bladzijden worden deze normen nader uitgewerkt: https://www.lumc.nl/sub/1060/att/130516060859516.pdf
Materiaal	Individueel, PDF-brochure: Informatievaardigheid: normen voor het hoger onderwijs
Tijd	10 min leestijd

Hbo-studievaardigheid: Onderzoeken

Ik oefen met het opzetten van een onderzoeksplan en het opstellen van onderzoeksvragen. Ik oefen met het uitvoeren van literatuuronderzoek en het verzamelen van data. Ik oefen met het trekken van conclusies uit verzamelde data en het evalueren van onderzoek.

Vaardigheden

Ik realiseer me dat het voor het hbo nodig is dat ik …	**Hoe goed ben ik hier nu in?** Geef in deze kolom aan elke vaardigheid een cijfer van 1-10	**Ik wil nu vooral werken aan….** Zet in deze kolom een kruisje achter deze vaardigheid
(1) onderzoeksvragen kan stellen: een hoofdvraag en deelvragen kan formuleren (2) een onderzoeksplan kan schrijven en een tijdsplanning kan opstellen (3) bronnen kan raadplegen en met elkaar vergelijken (4) op een correcte en systematische manier onderzoeksgegevens (data) kan verzamelen (5) conclusies kan trekken die antwoord geven op de onderzoeksvragen (6) kan evalueren hoe het onderzoek is gedaan		

Oefenmateriaal

Vaardigheid	(1) Onderzoeksvragen stellen: een hoofdvraag en deelvragen formuleren (4) Op een correcte en systematische manier van onderzoeksgegevens (data) verzamelen (6) Evalueren hoe het onderzoek is gedaan
Uitleg	Opdracht over het uitvoeren van onderzoek rondom de ruimtelijke inrichting van een bepaald gebied. Deze opdracht voer je uit in een groepje van 3 of 4 leerlingen. Het onderwerp van het onderzoek is eenvoudig aan te passen. De opdracht bestaat uit 5 stappen. Stap 1: Opstellen onderzoeksvraag Stap 2A: Gegevens verzamelen Stap 2B: Ordenen Stap 3: Vragen beantwoorden Stap 4: Presenteren van je onderzoek Stap 5: Evalueren van het onderzoek **Opdracht:** https://maken.wikiwijs.nl/52476/Onderzoek_uitvoeren#!page-1911079
Materiaal	Wikipagina met groepsopdrachten en punten voor de beoordeling
Tijd	Ongeveer 6 klokuren, onderverdeeld in: • voorbereiding van het onderzoek: 2 uur • gegevens verzamelen: 2 uur • verwerken onderzoeksgegevens tot een presentatie: 1 uur • presentatie van het onderzoek en de evaluatie: 1 uur.

Vaardigheid	(1) onderzoeksvragen kan stellen: een hoofdvraag en deelvragen kan formuleren
Uitleg	Op de site van Scribbr vind je een aantal voorbeelden van hoofdvragen welke je kunt gebruiken om te beoordelen of het goede onderzoeksvragen zijn (Voorbeelden van hoofdvragen). Daarbij wordt gekeken naar de hoofdvraag en zijn drie criteria (Is mijn hoofdvraag OK?) die ook nader uitgewerkt worden in een checklist. De criteria zijn: onderzoekbaarheid, haalbaarheid en specificiteit, relevantie en originaliteit. Je kunt deze criteria bespreken en daarna de voorbeelden of andersom. Voorbeelden hoofdvragen: https://www.scribbr.nl/starten-met-je-scriptie/voorbeelden-van-hoofdvragen/ Is mijn hoofdvraag OK?: https://www.scribbr.nl/starten-met-je-scriptie/hoofdvraag-scriptie-goed-of-slecht/ Wat is je hoofdvraag?: https://www.scribbr.nl/starten-met-je-scriptie/hoofdvraag/
Materiaal	Individueel, website Scribbr
Tijd	10 min leestijd en 10 min vragen

Vaardigheid	(3) Bronnen raadplegen en met elkaar vergelijken
Uitleg	Oefenen met bronvermeldingen volgens APA-Standaard. Verschillende opdrachten waarbij studenten bronnen op de juiste volgorde moeten zetten en oefenen met citaten en parafraseren. Inclusief antwoordmodel. **Opdracht:** https://catherinevanbeuningen.weebly.com/uploads/5/4/0/2/54023999/apa-oefening.pdf
Materiaal	Individuele opdracht en antwoorden in PDF
Tijd	20 tot 30 minuten

Vaardigheid	(3) Bronnen raadplegen en met elkaar vergelijken
Uitleg	Theorie en een stappenplan voor het uitvoeren van literatuuronderzoek. Theorie om te gebruiken in de les Stappenplan: Voorbereiden Literatuur verzamelen Literatuur beoordelen en selecteren Literatuur verwerken **Opdracht:** https://www.scribbr.nl/scriptie-structuur/hoe-doe-je-literatuuronderzoek/
Materiaal	Theorie / stappenplan, individueel
Tijd	30 minuten

Vaardigheid	(1) Onderzoeksvragen stellen: een hoofdvraag en deelvragen formuleren (2) Een onderzoeksplan en een tijdsplanning (3) Bronnen raadplegen en met elkaar vergelijken (4) Op een correcte en systematische manier van onderzoeksgegevens (data) verzamelen (5) Conclusies trekken die antwoord geven op de onderzoeksvragen (6) Evalueren hoe het onderzoek is gedaan
Uitleg	Video op YouTube over de opbouw van een onderzoeksplan. Behandeld alle onderdelen van deze vaardigheid. https://www.youtube.com/watch?v=7wH-qlOIjvM
Materiaal	Video/theorie
Tijd	8:50 minuten

Hbo-studievaardigheid: Analyseren

Ik maak kennis met het zoeken, selecteren en analyseren van informatie t.b.v. studie en toepassen in een nieuwe situatie. Je kunt duidelijk omschrijven waarover deze informatie gaat en wat je ermee wilt zeggen. Je kunt aangeven in welke mate de informatie van toepassing is op nieuwe situaties.

Vaardigheden

Ik realiseer me dat het voor het hbo nodig is dat ik …	**Hoe goed ben ik hier nu in?** Geef in deze kolom aan elke vaardigheid een cijfer van 1-10	**Ik wil nu vooral werken aan….** Zet in deze kolom een kruisje achter deze vaardigheid
(1) verbanden leg tussen de theorie en praktijk. (2) een probleem of vraag vaststel, zonder dat ik meteen met oplossingen kom. (3) informatie uit verschillende bronnen vergelijk en verbind. (4) bepaal of informatie volledig en betrouwbaar is. (5) hoofd- en bijzaken onderscheid. (6) erop let of het om meningen of feiten gaat. (7) logische conclusies trek uit verzamelde informatie.		

Oefenmateriaal

Vaardigheid	(2) Verbanden leggen tussen theorie en praktijk.
Uitleg	Waarom ga je iets onderzoeken? De site van **www.onderzoekspraktijk.net** helpt je om hierover na te denken. Zij zien een onderzoek als interventie. Op de pagina “Onderzoek als interventie” geven ze aan wanneer onderzoek helpt. Op de deelpagina “Wat levert het op” beschrijven ze drie bijdragen van een onderzoek. En op de deelpagina “Een voorbeeld” laten ze hiervan een voorbeeld zien. Op de pagina “Wat doen wij” vind je een aantal onderzoeken. Deze kunnen voor de studenten en docenten als inspiratie dienen.
Materiaal	Individueel, website
Tijd	20 min

Vaardigheid	(3) Vaststellen van een probleem of vraag, zonder dat ik direct met oplossingen kom.
Uitleg	Een werkvorm om te komen tot een onderzoeksvraag door gebruik te maken van het structuurmodel van Oost en Markenhof. Om het digitaal te gebruiken zorg dat je in Word via Ontwerpen – Graphic maken – het Tekstvenster activeert. Het hulpvenster opent zich dan zodat je eenvoudig woorden/teksten kunt invoeren.
Materiaal	Groepsopdracht, Bijlage 1*: Actieve werkvorm opzetten probleemstelling en onderzoeksvraag*
Tijd	Lesuur

Vaardigheid	(2) Vaststellen van een probleem of vraag, zonder dat ik direct met oplossingen kom.
Uitleg	Maakt duidelijk wat er een veelvoud van onderzoeksmethoden zijn. De lijst is zelfs niet uitputtend. En laat aangeven welke past bij het probleem. De website: https://www.scribbr.nl/category/onderzoeksmethoden/
Materiaal	Individueel, website van Scribbr
Tijd	20 min.

Vaardigheid	(2) Vaststellen van een probleem of vraag, zonder dat ik direct met oplossingen kom.
Uitleg	Hoe brainstormen werkt wordt uitgelegd in de volgende video. De video is in het Engels met een ondertiteling in het Nederlands. Te vinden: https://www.youtube.com/watch?v=YXZamW4-Ysk
Materiaal	Individueel, Video
Tijd	5.31 min

Vaardigheid	(2) Vaststellen van een probleem of vraag, zonder dat ik direct met oplossingen kom.
Uitleg	Ook kun je digitaal brainstormen met behulp van MS Whiteboard. Deze informatie is ook te vinden via: https://www.afstudeergoeroes.nl/downloads/brainstorm-of-brownpapersessie-online-met-ms-whiteboard/
Materiaal	Individueel, PDF van Afstudeergoeroes.nl over *Brainstorm of brownpapersessie online met MS Whiteboard.*
Tijd	Lesuur

Vaardigheid	(2) Vaststellen van een probleem of vraag, zonder dat ik direct met oplossingen kom.
Uitleg	Of je nu nieuwe ideeën wilt bedenken, bepalen wat er allemaal gedaan moet worden voor een nieuw project, aantekeningen te maken van een meeting, of lesmateriaal doorwerken voor het leren van iets nieuws, mindmappen kan je helpen. Een mindmap is een manier om visueel informatie te organiseren, wat helpt de informatie te structureren en te begrijpen, overzicht te krijgen, maar ook te communiceren met anderen. Het maakt je productiever, creatiever, en zorgt ervoor dat je informatie beter kunt onthouden. In deze bouwsteen kijken we naar wat een mindmap is, hoe je ze kunt maken, en waar je op moet letten. Dit door Saxion HBO-ICT ontwikkelt materiaal vind je in wikiwijs via de volgende link: https://maken.wikiwijs.nl/156075/1_1_1_Mindmappen#!page-5768518
Materiaal	Groepsopdracht, Wikiwijs-arrangement
Tijd	Lessenreeks van in totaal 2 uur

Vaardigheid	(2) Vaststellen van een probleem of vraag, zonder dat ik direct met oplossingen kom.
Uitleg	Voor het introduceren van mindmappen kun je de volgende video “Mindmappen is nuttig en leuk” gebruiken: https://www.youtube.com/watch?v=_0BF7-krsco
Materiaal	Individueel, Video en theorie
Tijd	4.11 minuten

Vaardigheid	(1) Verbanden leggen tussen de theorie en praktijk. (2) Vaststellen van een probleem of vraag, zonder dat ik meteen met oplossingen kom. (3) Informatie uit verschillende bronnen vergelijken en verbinden. (7) Trekken van logische conclusies uit verzamelde informatie.
Uitleg	In de PDF wordt het toepassen van de PEEL-methode besproken. P.E.E.L. staat voor: Point – standpunt formuleren, Evidence – bewijslast formuleren, Explanation – toelichten en Link – verbinden. Het bevat een stappenplan waarbij je met de PEEL-methode gestructureerd een verslag kunt schrijven tijdens je lessencyclus. Hiervoor bevat het document ook diverse hulpzinnen.
Materiaal	Individueel, *PDF: PEEL methode en stappenplan.*
Tijd	Lessencyclus tijdens welke je met het onderzoek bezig bent.

Vaardigheid	(1) Verbanden leggen tussen de theorie en praktijk. (2) Vaststellen van een probleem of vraag, zonder dat ik meteen met oplossingen kom. (3) Informatie uit verschillende bronnen vergelijken en verbinden.
Uitleg	Op de site van Lynx wordt het verschil tussen micro , meso en macro analyse uitgelegd om informatie te vergelijken met name bruikbaar voor economische opleidingen. Deze informatie is te vinden op: https://www.lynx.nl/kennis/artikelen/macro-micro-meso-analyse/
Materiaal	Individueel, website Lynx over de 3 m’s
Tijd	Leestijd 20 min.

Vaardigheid	(3) Informatie uit verschillende bronnen vergelijken en verbinden.
Uitleg	In deze lessenreeks leer je hoe je syntheseteksten schrijft. Een synthesetekst is een tekst die informatie uit verschillende bronnen integreert. In dit materiaal vind je diverse opdrachten en filmpjes over syntheseteksten. Ook is een docentenhandleiding beschikbaar. Dit materiaal is ook te vinden via: https://synthesetekst.webnode.nl/lesmateriaal/
Materiaal	Groepsopdracht, Lessenreeks: *Module syntheseteksten 3 havo-vwo* Met docentenhandleiding: *Docentenhandleiding module syntheseteksten 3 havo-vwo*
Tijd	Lessenreeks

Vaardigheid	(4) Bepalen of informatie volledig en betrouwbaar is.
Uitleg	In een korte video wordt het verschil uitgelegd tussen betrouwbaarheid en validiteit. Deze video vind je: https://www.youtube.com/watch?v=Uug1UXzfF0I&feature=emb_rel_pause
Materiaal	Individueel, Video en theorie
Tijd	2.05 min

Vaardigheid	(4) Bepalen of informatie volledig en betrouwbaar is.
Uitleg	Op deze site van Scribbr wordt uitgebreid het verschil tussen validiteit en betrouwbaarheid besproken. De verschillende vormen van validiteit en betrouwbaarheid worden besproken. Ook bevat de site een checklist voor de validiteit en betrouwbaarheid per onderzoeksfase. De site kun je vinden via: https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/validiteit-en-betrouwbaarheid-vaststellen-scriptie/ Daar vind je ook de volgende checklist: *Cheatsheet-validiteit-en-betrouwbaarheid-per-onderzoeksfase-Scribbr*.
Materiaal	Individueel, Theorie via een site en Checklist
Tijd	Leestijd 40 min

Vaardigheid	(5) Onderscheiden hoofd- en bijzaken.
Uitleg	Dit materiaal van Artevelde hogeschool bevat diverse oefeningen om te leren teksten te structureren en te schematiseren. Daarbij leer je hoofd- en bijzaken te onderscheiden. Ook bevat het een oefening met een mindmap. Ook een aantal checklist welke je helpen hoofd- en bijzaken te onderscheiden. Het materiaal is te vinden via: https://sites.arteveldehogeschool.be/studietips/nl/stap-2-structureren
Materiaal	Individueel en groepsopdracht, Website met diverse oefeningen en tevens uitwerkingen ervan. Daarnaast ook een aantal checklists.
Tijd	Lessenreeks

Vaardigheid	(2) Vaststellen van een probleem of vraag, zonder dat ik meteen met oplossingen kom. (7) Trekken van logische conclusies uit verzamelde informatie.
Uitleg	Te gebruiken als naslagwerk voor de docent. Het artikel *Probleemoplossen als vaardigheid* helpt je als docent bij gestructureerd oplossen van een probleem. Dit vooral bij (bedrijfs)economische vraagstukken. Hiervan wordt in dit artikel ook een voorbeeld gegeven: https://www.fons-vernooij.nl/documenten/probleemoplossen-als-vaardigheid-fotokopie.pdf
Materiaal	Individueel, Probleemoplossen als vaardigheid, Fons Vernooij
Tijd	Leestijd 50 minuten

Vaardigheid	(7) Trekken van logische conclusies uit verzamelde informatie.
Uitleg	De lessuggestie begint met een klassikale introductie en afsluiting, in de kern werk je met kleine groepjes. Er wordt besproken hoe een journalist een zo volledig mogelijk verhaal probeert te vertellen. En daarvoor een ezelsbruggetje gebruikt: de 5W1H-methode. Er wordt antwoord gegeven op de vragen: wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe. In deze lessuggestie gaan de leerlingen in groepen in een nieuwsbericht zelf op zoek naar de antwoorden op deze vragen. Zo leren ze artikelen te analyseren en passen ze de 5W1H-methode toe. Deze lessuggestie is te vinden op: https://www.nieuwsindeklas.nl/lesmateriaal/lessuggestie/5-w-vragen-en-1-h-vraag/
Materiaal	Groepsopdracht, PDF: *Lessuggestie_5W1H*
Tijd	Leestijd 50 min

Vaardigheid	(7) Trekken van logische conclusies uit verzamelde informatie.
Uitleg	Om de juiste conclusies te trekken is het goed om eerst te reflecteren. Een methode die daarbij hebt is de STARR(T). De T van transfer helpt je bij het schrijven van een conclusie en het beschrijven van de bruikbaarheid van het onderzoek. Een video erover is te vinden in: https://www.youtube.com/watch?v=dvP5W4CWUlk
Materiaal	Individueel, Video en theorie
Tijd	15.01 minuten

Vaardigheid	(7) Trekken van logische conclusies uit verzamelde informatie.
Uitleg	Om gegevens uit een onderzoek te visualiseren kun je verschillende soorten grafieken gebruiken. Een ervan is de spinnenweb of radargrafiek. Bij een spinnenweb vergelijk je de meerdere kenmerken van een oude situatie met die van een nieuwe situatie in één grafiek.
Materiaal	Individueel, Excel – voor de werkwijze kun je de helpfunctie gebruiken.
Tijd	Afhankelijk van je onderzoek.

Hbo-studievaardigheid: Samenwerken

Ik oefen met het gezamenlijk werken aan een groepsopdracht.

Vaardigheden

Ik realiseer me dat het voor het hbo nodig is dat ik …	**Hoe goed ben ik hier nu in?** Geef in deze kolom aan elke vaardigheid een cijfer van 1-10	**Ik wil nu vooral werken aan….** Zet in deze kolom een kruisje achter deze vaardigheid
(1) samen doelen kan opstellen en een werkplan maken (2) werkafspraken kan maken en naleven; (3) een taakverdeling kan maken en daarna handelen; (4) oplossingen bedenken die creatief zijn en realistisch zijn; (5) kan luisteren naar anderen en open staan voor hun inbreng, alsook zelf ideeën kan aandragen; (6) kan omgaan met meningsverschillen binnen de groep en kan bijdragen aan een oplossing daarvan; (7) verantwoordelijkheid kan nemen voor het groepsproces en de voortgang van de opdracht en anderen daarop kan aanspreken. (8) Ik inzicht heb in mijn rol in het groepsproces;		

Oefenmateriaal

Vaardigheid	(8) Inzicht hebben in de verschillende rollen in het groepsproces;
Inhoud/ Uitleg	Les over samenwerken aan de hand de teamrollen van Belbin. Bron: Arrangement samenwerken; Jeannette Ritzema; 2016-11-01 https://maken.wikiwijs.nl/89302/Samenwerken#!page-2610230 Les bestaat uit 3 onderdelen. Als eerste wordt een kort overzicht gegeven van de vaardigheden die je nodig hebt om goed te kunnen samenwerken. Daarna worden aan de hand van de theorie van Belbin de verschillende teamrollen behandeld die deelnemers in een samenwerking kunnen aannemen aan de hand van een filmpje. Daarna wordt een test aangeboden die je kunt doen om vast te stellen welke rol het beste bij jou past. De les wordt afgesloten met een reflectie na een concrete oefening in samenwerken. Deze oefening wordt niet benoemd: deze zal de docent moeten toevoegen. Vooral geschikt als inspiratie voor docent en vanwege video over teamrollen
Materiaal	Theorie/opdrachten /video Belbin's teamrollen (2.30)
Tijd	Nvt

Vaardigheid	Alle deelvaardigheden van samenwerken
Uitleg	Diverse fysieke oefeningen, waarbij geoefend wordt met vaardigheden op het gebied van samenwerking, verzameld door Acteursbureau Kapok Te vinden op: http://www.werkvormen.info/werkvorm/overzicht.php?search=true&thema=samenwerken De oefeningen hebben verschillende thema's. Hieronder volgt een rubricering van de op de website genoemde opdrachten naar thema : *Rolverdeling: Leiden en volgen:* Leiden of Volgen II Leiden of volgen III De Fik De Heliumstick;

	Stokken oefening De Oversteek *Communicatie/ open staan voor inbreng anderen* De Smeltende ijsschots; De Heliumstick Stokken oefening; Woord voor Woord Stoelen Tell Sell Accepteer je mijn cadeau? *Besluitvorming en afspraken maken/ Doelen stellen* Stokken oefening De Heliumstick De Oversteek
Materiaal	Fysieke opdrachten
Tijd	De meeste opdrachten hebben een tijdsduur tussen de 10 en 30 minuten.

Vaardigheid	(1) samen doelen kan opstellen en een werkplan maken
Uitleg	Boek voor docenten. Instrumentarium om samenwerkend leren in de eigen onderwijssituatie vorm te geven. Het boek is gekoppeld aan online lesmateriaal; Samenwerkend leren; Praktijkboek; Selbo Ebbens en Simon Ettekoven; Noordhoff Uitgevers/Groningen/Houten; https://www.noordhoff.nl/webshop/product/samenwerkend-leren-:-praktijkboek-9789001877736
Materiaal	Theorie
Tijd	n.v.t.

Hbo-studievaardigheid: ICT inzetten

Ik maak kennis met een Elektronische Leeromgeving (ELO) en gebruik deze effectief. Ik kan op de juiste manier communiceren via social media.
Ik kan voor mijn studie en beroep gebruik maken van de programma's Word, Excel en Powerpoint of Prezi. Daarnaast kan ik informatie vinden op internet.

Vaardigheden

Ik realiseer me dat het voor het hbo nodig is dat ik …	**Hoe goed ben ik hier nu in?** Geef in deze kolom aan elke vaardigheid een cijfer van 1-10	**Ik wil nu vooral werken aan….** Zet in deze kolom een kruisje achter deze vaardigheid
(1) slim en kritisch kan omgaan met internet. (2) gebruik kan maken van tekstverwerkings-programma's als Word, Google Docs of Apple Pages, Excel, PowerPoint, Keynote en Prezi. (3) leer omgaan met cloudopslagmogelijkheden als Google Drive, iCloud of Dropbox. (4) de mogelijkheden van een elektronische leeromgeving leer kennen en benutten. informatie zoek met behulp van sleutelwoorden en zoekcommando's. (5) creatief gebruikmaak van digitale tools om een probleem op te lossen.		

Oefenmateriaal

Vaardigheid	(1) nagaan wat mijn rol en acties waren om het resultaat te behalen
Uitleg	Het is belangrijk dat de student zich bewust is van zijn eigen identiteit op internet. De manier waarop anderen jou zien. Met het maken van deze opdrachten leert de student: - Het bewust worden van je eigen identiteit op internet. De manier waarop andere mensen jou zien op internet. - Leren nadenken over de vraag "hoe wil ik gezien worden op internet". Je eigen identiteit op internet vorm geven. - Kan strategieën en methodes voor het veilig gebruik van en privacy op internet toepassen. Algemene informatie sociale media: Real time Gedrag op Social Media Internet in jouw leven Privacy instellingen Smaad en laster Sociale Media https://maken.wikiwijs.nl/114190/Jijzelf_en_sociale_media#!page-3843166
Materiaal	Individuele opdrachten, video, theorie
Tijd	De opdrachten kunnen los van elkaar gedaan worden. De tijd per onderdeel is ongeveer 15 – 45 minuten

vaardigheid	(1) nagaan wat mijn rol en acties waren om het resultaat te behalen
Uitleg	Social media door de jaren heen (1997 – 2020) Video van 5.10 min. De video laat ons zien hoe ons gebruik van sociale media door de jaren heen verandert. Wie verliest aan populariteit en welke media wordt juist wel steeds meer gebruikt. Studenten zullen de media uit eind jaren 90 wellicht niet eens kennen. https://www.youtube.com/watch?v=ihnUg0_eS8Q Artikel met uitleg verschillende social media kanalen. Snapchat Tiktok Facebook YouTube LinkedIn Instagram Pinterest Twitter https://www.daar-om.nl/blogs/welk-social-media-kanaal-kies-je/ **Opdracht:** Beantwoord de volgende **vragen** over mediawijsheid
Materiaal	Video, theorie, vragen
Tijd	1,5 uur

Vaardigheid	gebruik kan maken van tekstverwerkingsprogramma's als Word, Google Docs of Apple Pages, Excel, PowerPoint, Keynote en Prezi.
Uitleg	**Word** Je hebt vast al vaak met Word gewerkt, maar ken je alle mogelijkheden van Word al? Bekijk hier alle informatie die je over Word moet weten. Links staan alle onderdelen. Bekijk ook de filmpjes die erbij staan https://maken.wikiwijs.nl/96254/Word#!page-3024647 **Opdracht:** Bezit je voldoende kennis over Word? Check het met de **eindopdracht**.
Materiaal	Individuele opdrachten, video, theorie

Tijd	1 uur
Vaardigheid	(2) gebruik kan maken van tekstverwerkingsprogramma's als Word, Google Docs of Apple Pages, Excel, PowerPoint, Keynote en Prezi.
Uitleg	Theorie over het programma Excel Bij Wikiwijs kun je alles leren over het programma Excel. https://maken.wikiwijs.nl/100093/Excel_2013 Heb je voldoende informatie gelezen? **Opdracht:** Wil je checken of je alle skills bezit voor het werken met Excel? Maak de **eindopdracht**
Materiaal	Individuele opdrachten, video, theorie
Tijd	2 uur

Vaardigheid	(2) gebruik kan maken van tekstverwerkingsprogramma's als Word, Google Docs of Apple Pages, Excel, PowerPoint, Keynote en Prezi.
Uitleg	Meer theorie over de programma's Powerpoint/Prezi Beide programma's kun je goed gebruiken voor een presentatie. Het is persoonlijk welke je graag gebruikt. Let op: Prezi gebruik je via een website. Hiervoor heb je toegang tot internet nodig. Alle ins en outs van Powerpoint: https://maken.wikiwijs.nl/91702#!page-2695659 Informatie over Prezi: https://maken.wikiwijs.nl/101698/Prezi **Opdracht**: Maak een presentatie van ten minste 8 sheets/dia's over jouw vorige school/opleiding. Zorg dat je in ieder geval een afbeelding, animatie en video toevoegt. De presentatie mag met Powerpoint of Prezi gemaakt worden.
Materiaal	Theorie, video's

Tijd	2 uur
Vaardigheid	(3) leer omgaan met cloudopslagmogelijkheden als Google Drive, iCloud of Dropbox.
Uitleg	Les over Google Drive https://maken.wikiwijs.nl/165574/Mappenstructuur Synchroniseren en Back uppen Korte uitleg over Dropbox https://maken.wikiwijs.nl/44614/ICT windows 10 office 016#!page-582200 Video over Icloud (6.30 min) https://www.youtube.com/watch?v=ZGdbIfkxt14 Video over Onedrive (4.07 min) https://www.youtube.com/watch?v=idAsLDCAjFw
Materiaal	Video / theorie
Tijd	Alle genoemde onderdelen samen ongeveer een dagdeel

Vaardigheid	(5) informatie zoek met behulp van sleutelwoorden en zoekcommando's.
Uitleg	Bekijk deze pagina over zoeken op internet op Wikiwijs. De volgende hoofdstukken komen aan bod: Zoeken Google Andere zoekmachines Betrouwbaarheid Bronvermelding https://maken.wikiwijs.nl/76306/Zoeken op internet
Materiaal	Theorie en individuele opdrachten
Tijd	3 klokuren

Hbo-studievaardigheid: Presenteren

Ik maak kennis met het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van presentaties op Hbo-niveau.

Vaardigheden

Ik realiseer me dat het voor het hbo nodig is dat ik …	**Hoe goed ben ik hier nu in?** Geef in deze kolom aan elke vaardigheid een cijfer van 1-10	**Ik wil nu vooral werken aan….** Zet in deze kolom een kruisje achter deze vaardigheid
(1) Het doel van mijn presentatie kan bepalen. (2) De inhoud begrijpelijk en aantrekkelijk kan maken voor de doelgroep. (3) Een logische structuur bedenk. (4) Correct Nederlands/Engels gebruik en mijn taalgebruik afstem op het publiek. (5) Hulpmiddelen in kan zetten, zoals een beamer of bord. (6) Kernbegrippen en visuals op powerpoint slides / in een prezi/ …. / kan zetten (7) Verhalen kan vertellen met voorbeelden die de kern van mijn verhaal illustreren (8) Duidelijk en levendig kan spreken (9) Een goede houding aan kan nemen: Ik let op oogcontact, gebaren en mimiek. Ik straal enthousiasme en interesse uit. (10) Contact kan maken met het publiek en vragen kan beantwoorden. (11) Feedback kan ontvangen en geven op presentaties		

Oefenmateriaal

Vaardigheid	1 t/m 10
Uitleg	
Materiaal	In deze les zitten **23 slides**, met **interactieve quizzen**, **tekstslides** en **3 videos**
Tijd	Ongeveer 20 minuten

Vaardigheid	11
Uitleg	Voorbeeld van een feedbackkaart. Zelf aan te passen/uit te breiden http://www.taalwinkel.nl/wp-content/uploads/2012/07/Feedbackformulier-presentaties.pdf
Materiaal	Theorie/voorbeeld
Tijd	n.v.t.

Vaardigheid	2, 7, 8, 9, 11
Uitleg	Een korte lesbrief om te oefenen met creatieve presenteervormen en het geven/ontvangen van feedback https://mk0tumultqo7bry482vs.kinstacdn.com/wp-content/uploads/2015/05/Presenteren_doe_ns_gek_1415_inv.pdf
Materiaal	Lesvoorbereiding / theorie / voorbeeld
Tijd	30-60 minuten

Vaardigheid	2, 7, 8, 9, 11
Uitleg	Uitbreiding op de lesbrief hierboven https://www.tumult.nl/uitbreiding-lesbrief-presenteren-doe-ns-gek/
Materiaal	Video / theorie
Tijd	20 minuten

Vaardigheid	Alle vaardigheden van presenteren
Uitleg	Informatie overbrengen in een PowerPointpresentatie is inmiddels voor iedereen wel bekend. Maar hoe zorg je nu voor een fantastische presentatie die heel goed blijft hangen? Samen met je studenten ga je op zoek naar de kracht van een goede presentatie. https://www.thiememeulenhoff.nl/-/media/Corporate/01-onderwijstypes---NIEUWE-OPZET-MEDIA-LIBRARY--/mbo/mbo-algemeen/Campagne-vernieuwende-mbo/lesbrief-09_mbo-creatief-presenteren.ashx?la=nl-NL
Materiaal	lesbrief
Tijd	2 a 3 lesuren

Vaardigheid	8
Uitleg	Website van het taaladviespunt van de HvA en Uva, met een pagina waarop verschillende vormen van spreekgedrag worden uitgelegd en tips om te oefenen worden behandeld: https://www.taalwinkel.nl/het-veranderen-van-spreekgedrag/
Materiaal	Tekst / theorie / filmpjes
Tijd	± 15 minuten leestijd

Vaardigheid	9
Uitleg	Website van het taaladviespunt van de HvA en Uva, met een pagina waarop verschillende vormen van non-verbale communicatie worden uitgelegd: Houding, oogcontact, uiterlijk https://www.taalwinkel.nl/houding/
Materiaal	Tekst / theorie / filmpjes
Tijd	± 15 minuten leestijd

Vaardigheid	5
Uitleg	Website van mediawijsheid in het Mbo over presenteren. Vragen om over na te denken over verschillende onderwerpen: presenteren algemeen, tools voor presenteren https://mediawijsheidinhetmbo.nl/presenteren/
Materiaal	Vragen
Tijd	Bedenktijd naar eigen inzicht

Hbo-studievaardigheid: Verslagen maken

Ik oefen met het schrijven van verslagen op hbo-niveau.

Vaardigheden

Ik realiseer me dat het voor het hbo nodig is dat ik …	**Hoe goed ben ik hier nu in?** Geef in deze kolom aan elke vaardigheid een cijfer van 1-10	**Ik wil nu vooral werken aan….** Zet in deze kolom een kruisje achter deze vaardigheid
(1) In fases schrijven dus voorbereiden, schrijven en herschrijven (2) Doelgroep bepalen en inhoud daarop afstemmen (3) Inhoud bepalen: om welke belangrijke informatie gaat het? (4) Verslag opbouwen en aantrekkelijk vormgeven (5) Correct Nederlands gebruiken (6) Vlot en bondig schrijven, gericht op de doelgroep (7) Bronvermelding toevoegen		

Vaardigheden

Vaardigheid	(4) Verslag opbouwen en aantrekkelijk vormgeven
Inhoud/ Uitleg	Uitgebreide PDF met richtlijnen voor het schrijven van een verslag, incl een checklist, van MBO Maasland (Lentiz) via wikiwijs. Bouwstenen voor het schrijven van een verslag op hbo niveau https://maken.wikiwijs.nl/bestanden/554946/het_verslag_v145a.pdf
Materiaal	PdF
Tijd	23 pagina's

Vaardigheid	(7) Bronvermelding toevoegen
Inhoud/ Uitleg	Video over uitleg apa norm en bronverwijzingen https://www.youtube.com/watch?v=7PVa34Pfuq4
Materiaal	Video zonder geluid
Tijd	3.39

Vaardigheid	(7) Bronvermelding toevoegen
Uitleg	Op de website van het HAN-studiecentrum vind je een aantal handleidingen, tips, video's en een checklist over het toepassen van de APA-richtlijnen voor het verwijzen naar bronnen. De site is te benaderen via: https://specials.han.nl/sites/studiecentra/auteursrechten/bronnen-vermelden/. In twee video's wordt door een medewerker van de HAN beschreven hoe zij omgaan met APA: over verwijzen in de tekst gebruik je: https://www.youtube.com/watch?v=F-g0RXfMbMY; over verwijzen in de bronnenlijst gebruik je: https://www.youtube.com/watch?v=L6UN9JcZds0. De twee handleidingen zijn te gebruiken als hulpmiddel bij het vermelden van bronnen. Je vindt er nadere info over de APA richtlijnen en het toepassen van deze richtlijnen in Word: een handleiding voor bronvermelding met APA-richtlijnen: *De APA-richtlijnen uitgelegd versie-november-2018.* Deze handleiding is erg uitgebreid en specifiek. Ook te vinden via: https://www.auteursrechten.nl/bronnen-vermelden/bronnen-vermelden. handleiding voor APA toepassen in Word: *Handleiding APA-richtlijnen in Word.* Ook te vinden via: https://www.auteursrechten.nl/bronnen-vermelden/handleiding-apa-in-word.
Materiaal	Video en theorie
Tijd	Video's: 4.04 + 5.25 minuten Handleidingen: Afhankelijk van de gebruikte bronnen.

Hbo-studievaardigheid: Reflecteren

Ik maak kennis met reflecteren vanuit een professionele basishouding op mijn gedrag en mijn behaalde resultaten. Ik ken mijn eigen zingeving en interesse. Ik gebruik verschillende reflectiemodellen.

Vaardigheden

Ik realiseer me dat het voor het hbo nodig is dat ik …	**Hoe goed ben ik hier nu in?** Geef in deze kolom aan elke vaardigheid een cijfer van 1-10	**Ik wil nu vooral werken aan….** Zet in deze kolom een kruisje achter deze vaardigheid
(1) kan nagaan wat mijn rol en acties waren om het resultaat te behalen (2) kan benoemen wat ik anders of beter had kunnen doen (3) weet waarom ik situaties op een bepaalde manier aanpak (4) kan verwoorden welk resultaat ik een volgende keer wil behalen (5) weet wie ik daar bij nodig heb		

Oefenmateriaal

Vaardigheid	(1) kan nagaan wat mijn rol en acties waren om het resultaat te behalen
Uitleg	Je kunt pas reflecteren als je zelfkennis en zelfinzicht hebt. Om hier meer over te leren kun je de volgende website bekijken. https://www.desteven.nl/persoonlijke-ontwikkeling/persoonlijk-ontwikkeltraject/zelfkennis-zelfinzicht#wat-is-zelfkennis De volgende website biedt ook informatie over zelfinzicht. http://hetcompetentiewoordenboek.nl/resultaatgerichtheid/week-21-zelfinzicht/ **Opdracht:** Doe de persoonlijkheidstest '16 personalities'. Vraag vervolgens bij minstens 4 mensen die jou goed kennen na of ze jou herkennen in de uitkomst van de test. https://www.16personalities.com/nl
Materiaal	Theorie, individuele opdracht
Tijd	Alle genoemde onderdelen samen ongeveer 2 klokuren

Vaardigheid	(1) kan nagaan wat mijn rol en acties waren om het resultaat te behalen
Uitleg	Om wat meer te horen over het bewust zijn van je eigen gedrag bekijk dan deze video: https://www.youtube.com/watch?v=iFdhZTfUX1Y
Materiaal	video
Tijd	9.12 min

Vaardigheid	(1) kan nagaan wat mijn rol en acties waren om het resultaat te behalen (2) kan benoemen wat ik anders of beter had kunnen doen (3) weet waarom ik situaties op een bepaalde manier aanpak (4) kan verwoorden welk resultaat ik een volgende keer wil behalen
Uitleg	Als student moet je kunnen reflecteren op je eigen gedrag. Op deze website wordt heel duidelijk uitgelegd wat reflecteren inhoudt. http://www.carrieretijger.nl/functioneren/ontwikkelen/jezelf-ontwikkelen/reflectie **Opdracht:** Onder het kopje 'hoe moet je reflecteren' staat informatie over leerstijlen. Doe de test en bekijk welke leerstijl bij jou past. **https://www.thesis.nl/testen/test/kolb-test**
Materiaal	Theorie en individuele opdrachten
Tijd	2 uur

Vaardigheid	kan nagaan wat mijn rol en acties waren om het resultaat te behalen kan benoemen wat ik anders of beter had kunnen doen weet waarom ik situaties op een bepaalde manier aanpak kan verwoorden welk resultaat ik een volgende keer wil behalen
Uitleg	Drie reflectiemodellen om te leren kennen **Reflectiemodel van Gibbs.** Informatie en uitleg op deze website: https://www.toolshero.nl/management-modellen/reflectiemodel-gibbs/ 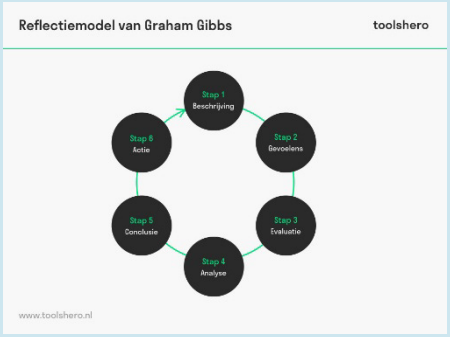

Reflectiemodel van Korthagen
Informatie op de volgende website:
https://reflectiesite.nl/model-korthagen/#.X1XlvXkzbIU

Bekijk het filmpje over het reflectiemodel Korthagen:
https://www.youtube.com/watch?v=m9W0fMNKHCA

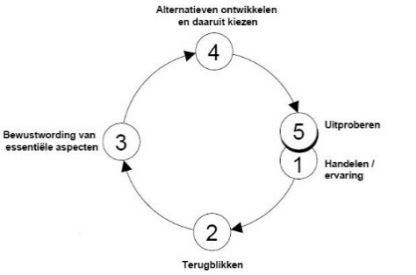

Starr-methode

Op de volgende website vind je informatie over de Starr-methode:
https://maken.wikiwijs.nl/userfiles/ccb3ef6b7aa5b52ade750e07291c8d6b97111c68.pdf

Video over Starr-methode (9.04 min):
https://www.youtube.com/watch?v=ZsS6wnu_1TY

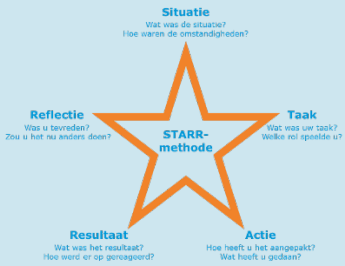

Opdracht:
Kies een van bovenstaande reflectiemodellen. Reflecteer met dat model op een school/werksituatie die jij onlangs meemaakte en schrijf deze uit (1A4).
Verzamel informatie over nog een ander reflectiemodel dan bovenstaande.

Materiaal	Theorie, video, opdracht
Tijd	2,5 uur